

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τέταρτος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησιαί — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

16 Ὀκτωβρίου 1877

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΗΡΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ

λάζαρος. κουντουριώτης

ΤΟ ΟΡΩΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΗ ΟΡΩΜΕΝΟΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ F. BASTIAT]
Συνέχεια: ἰδὲ σελ. 649.

IV. ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.

Ὅφείλει τὸ Κράτος νὰ συντρέχη τὰς καλὰς τέχνας;

Πολλὰ εἶναι βεβαίως τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ. Ὑπὲρ τῆς συνδρομῆς δύναται νὰ ρηθῇ ὅτι αἱ τέχναι εὐρίνουσιν, ὑψόνουσιν, λεπτύνουσι, κάμνουσι ποιητικὴν τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους, ἀποσπῶσιν αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὕλικῶν ἐνασχολήσεων, τῷ ἐμπνέουσι τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ, καὶ οὕτως ἐπενεργοῦσιν αἰσίως ἐπὶ τῶν τρόπων του, τῶν ἐθίμων καὶ ἠθῶν του καὶ προσέτι ἐπὶ τῆς βιομηχανίας του. Τί θὰ ἦτον ἡ μουσικὴ ἐν Γαλλίᾳ ἄνευ τοῦ Ἰταλικοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ Ὁδεδίου, ἡ δραματικὴ ἄνευ τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ ἄνευ τῶν συλλογῶν ἡμῶν καὶ τῶν μουσειῶν; Δύναται νὰ προχωρήσῃ τις καὶ περαιτέρω, καὶ νὰ ἐρωτήσῃ ἂν, χωρὶς τῆς συγκεντρώσεως τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ χωρὶς τῆς ἕνεκα τούτου συνδρομῆς αὐτῶν, ἤθελεν ἀναπτυχθῆ ἡ λεπτὴ ἐκείνη καλαισθησία, δ'εὐγενὲς κληρὸς τῆς γαλλικῆς ἐργασίας, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπιβάλλονται πανταχοῦ τὰ γαλλικὰ προϊόντα. Ἀπέναντι τοιούτων ἀποτελεσμάτων δὲν θὰ ἦτον μεγίστη ἀφροσύνη νὰ παύσωμεν τὴν χάριν τῶν καλῶν τεχνῶν μετριωτάτην συνεισφορὰν, ὡς ἀποτέλεσμα ἔχουσιν τὴν ἐν μέσῃ Εὐρώπῃ ἀνάδειξιν τῆς γαλλικῆς ὑπεροχῆς καὶ δόξης;

Κατὰ τούτων καὶ πολλῶν ἄλλων, τῶν δ'οποίων δὲν ἀμφισβητῶ τὴν δύναμιν, λόγων δύνανται ν' ἀντιταχθῶσιν οὐχ ἥττον ἰσχυροὶ ἄλλοι. Καὶ πρῶτος ὁ τῆς δικαιοσύνης. Ἐχει ὁ νομοθέτης δικαίωμα νὰ περικόψῃ τὸν μισθὸν τοῦ ἐργάτου, ἵνα αὐξήσῃ τὸ κέρδος τοῦ τεχνίτου; Ὁ κ. Λαμαρτίνος ἔλεγεν: «Ἄν καταργήσῃτε τὴν συνδρομὴν ἐνὸς θεάτρου, ποῦ τῆς ὁδοῦ θὰ σταθῆτε; Δὲν θὰ παρασυρθῆτε λογικῶς

εἰς κατάργησιν τῶν Πανεπιστημίων, τῶν Μουσείων, τῶν Ἀκαδημιῶν, τῶν Βιβλιοθηκῶν;» Ἄλλ' ἠδύνατό τις νὰ τῷ ἀπαντήσῃ: Ἄν θέλῃς νὰ συντρέχῃς πᾶν τὸ καλὸν καὶ ὠφέλιμον, ποῦ τῆς ὁδοῦ θὰ σταθῆς; Δὲν ἤθελες παρασυρθῆ λογικῶς νὰ συντάξῃς κατάλογον ὀλόκληρον χορηγήσεων τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς εὐποιίας, τῆς ἐκπαιδεύσεως; Εἶναι, ἄλλως τε, βέβαιον ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως συνδρομὴ ὑποθάλλει τὴν πρὸσδον τῆς τέχνης; Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι λελυμένον, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Βλέπομεν ὀφθαλμοφανῶς ὅτι ἐκεῖνα ἐκ τῶν θεάτρων εὐδοκιοῦσιν ὅσα συντηροῦνται ἀφ' ἑαυτῶν. Τελευταίον, καθύπερον σκεπτόμενός τις, δύναται νὰ παρατηρήσῃ ὅτι αἱ χρεῖαι καὶ αἱ ἐπιθυμίαι γεννῶνται ἀμοιβαίως καὶ ὑψοῦνται εἰς καθαρωτέρας ἐπὶ μᾶλλον χώρας, καθ' ὅσον ὁ δημόσιος πλοῦτος ἐπιτρέπει τὴν πλήρωσιν αὐτῶν ὅτι δὲν εἶναι ἔργον τῆς κυβερνήσεως ν' ἀναμιγνύηται εἰς τὴν σχέσιν ταύτην τῶν χρεῶν καὶ τῶν πρὸς πληρωσιν αὐτῶν μέσων, διότι, ἐν δοθείσῃ καταστάσει τῶν ἐνότων πόρων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποθάλλῃ διὰ τῶν πόρων τὰς περὶ τὴν πολυτέλειαν ἀσχολουμένας τέχνας, χωρὶς νὰ προσβάλλῃ τὰς περὶ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἀσχολουμένας, ἀνατρέπουσα οὕτω τὴν φυσικὴν τοῦ πολιτισμοῦ πορείαν, δύναται νὰ παρατηρήσῃ ὅτι αἱ τεχνικαὶ αὐταὶ μετατοπίσεις τῶν χρεῶν, τῶν δ'εξέσεων, τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ πληθυσμοῦ καθιστῶσιν ἀβέβαιον καὶ ἐπικίνδυνον τὴν θέσιν τῶν λαῶν, μὴ ἔχουσαν στερεὰν βάσιν.

Ἴδου τινὲς τῶν λόγων τοὺς ὁποίους προτείνουσιν αἱ ἐναντίοι τῆς τοῦ Κράτους ἐπεμβάσεως εἰς τὰς σκέψεις τῶν πολιτῶν περὶ τοῦ πῶς δεῶν νὰ πληρῶνται αἱ χρεῖαι καὶ ἐπιθυμίαι των, καὶ νὰ κανονίζηται ἡ ἐνέργειά των. Ὁμολογῶ ὅτι εἰμὶ ἐκ τῶν φρονούντων ὅτι ἡ ἐκλογὴ, ἡ ὄθησις πρέπει νὰ ἐρχηται ἐκ τῶν κάτω καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ἄνω, ἐκ τῶν πολιτῶν καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ νομοθέτου ἡ δὲ ἐναντία δοξασία φέρει, κατ' ἐμὲ, εἰς τὴν μηδένισιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπέως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄλλὰ, διὰ συμπεράσματος ἐπίσης ψευδοῦς καὶ ἀδίκου, ἠξέυρετε τίνα προσάπτουσιν ἡμῖν κατηγορίαν τοῖς οἰκονομολόγοις; Μὴς κατηγοροῦσιν ὅτι ἀποκρούομεν τὸ ἀντικείμενον, ὑπὲρ